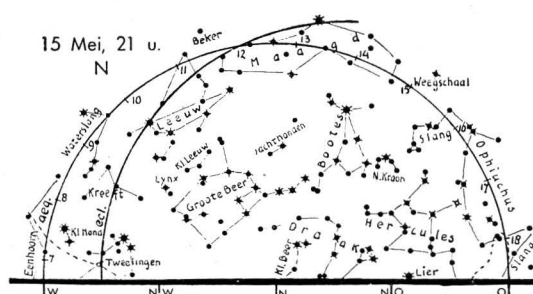
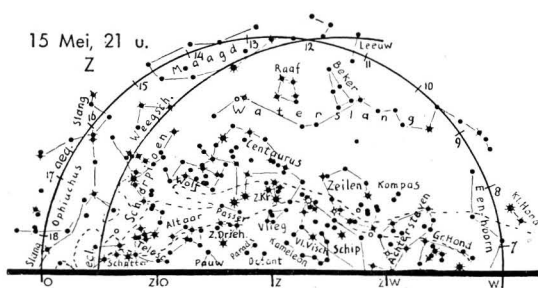

DE STERRENHEMEL IN MEI

STERRENGROOTTEN: 0 en 1 *, 2 *, 3 *, 4 •, veranderlijk o

GELDIGHEID DER STERRENKAARTJES:

15 Jan.	15 Febr.	15 Mrt.	15 Apr.	15 Mei	15 Juni
5 u.	3 u.	1 u.	23 u.	21 u.	19 u.

Aan het begin der maand gelden zij één uur vroeger, op het einde één uur later.

MAANPHASEN.— N. M. 7 Mei; E. K. 15 Mei; V. M. 21 Mei; L. K. 29 Mei.

PLANETEN.— MERCURIUS, in het begin der maand nog als morgenster goed te zien, gaat tegen het einde over naar den avondhemel (bovenste conjunctie met de zon op 21 Mei).

VENUS en MARS verwijderen zich aan den avondhemel van elkander; MARS gaat halfweg de maand te 20.3 u. onder, VENUS te 20.9 u.

JUPITER en SATURNUS zijn aan den ochtendhemel zichtbaar geworden: zij komen op 16 Mei op resp. te 4.3 u. en 4.8 u.; op het einde der maand reeds te 3.5 u., resp. 3.8 u.

De Bilt.

S. W. VISSER

KORTE MEDEDEELINGEN

Eikels in de drift op het strand bij Oedjoeng Genteng.— Aan de oostzijde van het Schiereiland bij Oedjoeng Genteng (de Westkaap van de Preanger aan het Zuiderstrand), vonden wij tusschen de drift van strandzaden en -vruchten schelpen en koraalgruis, echte eikels (30 Juni 1939). Niet overvloedig, doch toch ook weer niet zeldzaam. En liefst 3 verschillende soorten. Bij enkele zaden waren de napjes op de eikels nog aanwezig. Hoewel het determineren van losse eikels niet eenvoudig is, kon toch met vrij groote zekerheid vastgesteld worden, dat het de volgende soorten betrof *Quercus pruinosa*, *Q. platycarpa* en *Q. ?encleisocarpa*.

Hoewel het een sprookje is, dat eiken en kastanje in de tropen alléén in de bergen voorkomen, toch is het géén sprookje dat zij in de middelste bergstreken toch een bijzonder groote rol in de vegetatie spelen. Ontbreken doen ze in de laagvlakte allermint, noch op Java noch in de Buitengewesten, doch aan den anderen kant is niet bekend, dat zij ooit deel uitmaken van het eigenlijke strandbosch. De laagste vindplaats is wel die van *Q. platycarpa* op het eiland Noesa Kambangan, op ± 25 m zeehoogte. De veronderstelling ligt dan ook voor de hand, dat de aangetroffen eikels op een secundaire ligplaats zijn aangetroffen; dat ze uit het achterliggende heuvelland door kaliwater (in ons geval mogelijk de Tjikarang) in zee zijn gespoeld en daarna door zeestroomingen en branding in de strand-drift terechtgekomen zijn; en wel in een gezelschap van strandplanten, waar ze beslist niet thuishooren.

Tot welke merkwaardige conclusies zou de palaeontoloog komen, wanneer een dgl. drift zou fossiliseeren en hij zich op grond van de resten der drift een voorstelling zou moeten maken van de vormingswijze van zoo'n plantengemeenschap?

VAN STEENIS.

Een nieuwe stormvogel voor den O.-Indischen Archipel. — Vooropgesteld, dat de door mij nabij het eiland Noesa Baroeng geschoten stormvogel (vgl. D.T.N., 29, 1940, afl. 2, blz. 34) behoort tot het ras *chlororhyncha* (LESS.), hetgeen nog niet vast staat omdat tot nu toe alleen de soort kon worden vastgesteld, is het geschoten exemplaar niet nieuw voor den O.-Indischen Archipel. Na het publiceren van mijn desbetreffende mededeeling, kreeg de heer VAN BEMMEL een artikel van Prof. ERWIN STRESEMANN in handen dat in het ornithologische vaktijdschrift „IBIS” verscheen, nl. „A nominal List of the Birds of Celebes” (Vol. VI, Serie 13, 1936) en waarin *Thyellodroma pacifica chlororhyncha* (LESS.), als trekvogel uit het Zuidelijk halfmond, wordt genoemd.

Behoudens eventueel gedane vondsten, die niet werden gepubliceerd, zou het boven bedoelde exemplaar dan als een nieuwe vondst voor Java en voor de geografisch tot dit eiland behorende eilanden kunnen worden beschouwd.

Den heer VAN BEMMEL zij voor zijn attentie hierbij hartelijk dank gezegd.

Buitenzorg, Februari 1940.

A. HOOGERWERF.

Stamopslag bij Podocarpus imbricata.

— Op bijgaande foto is een voorzoover mij bekend zeldzaam verschijnsel vastgelegd, namelijk het overvloedig voorkomen van stamopslag bij *Podocarpus imbricata*, djamoe djoe of ki poetri (Soend.). De boom groeide in het ravijn van de Tji Paroegpoeg boven de krater van den Papandajan, ongeveer 10 minuten lopen boven de pondok van het Vulkanologisch Onderzoek, op ruim 2300 m zeehoogte. Wat de oorzaak van het verschijnsel kan zijn, is mij niet bekend, de boom was volkomen gaaf, naar schatting een 20 à 25 m hoog, en over het ca 10 m lange takvrije stamstuk vrij dicht bezet met frischgroene opslag, die een fraai contrast maakte met de donkere schors (fig. 1). Wel kon worden opgemerkt, dat verschillende andere exemplaren een nogal opvallend sterke ontwikkeling vertoonden van groote stam-lenticellen. En dat waren inderdaad de plaatsen, waaruit (beter waaronder) de knoppen van de stamspruiten zich hadden ontwikkeld. Mogelijk is de ontwikkeling van de slapende knoppen het gevolg van de hooge vochtigheid van het bedoelde ravijn.

VAN STEENIS.

Stamopslag op *Podocarpus imbricata*, Papandajan.

Apis indica. — Te Pandeglang in het Bantamsche werd de volgende bijzonderheid van onze Indische honingbij waargenomen, welke voor zoover mij bekend, nog niet in de literatuur werd vastgelegd.

In een kleine Chineesche toko „bevloog” *Apis indica* een rijsthoopje, dat voor in den winkel was opgeslagen. Door telkens tegen de rijstkorrels op te vliegen en te kruipen, raakte het rijstslippsel (rijstmeel) in de beharing van het borststuk. Op geregelde tijden werd dit slippsel in de verzamelplaatsen van de pootjes afgestreken.

Het rijstslippsel werd dus doelbewust verzameld, zooals dit ook wel bij het verzamelen van stuifmeel geschiedt.

Tandjong Karang.

G. AD. HEUBEL.

Nestinhoud van de blauwe ijsvogel. — Gedurende het jaar 1939 heeft in mijn tuin te Pagaden-Baroe een paartje van *Halcyon chloris cyanescens* (OBERH.) gebroed in een kunstmatige holte, nl. in een soort nestkastje met afneembaar deksel. Deze broedgelegenheid had ik laten maken uit den stam van een kokospalm van de volgende afmetingen:

Diameter van den stam, van buiten gemeten: 22 cm.

Hoogte van de nestholte, van den nestbodem tot onderrand vliegkat: 26 cm.

Grootste inwendige breedte van de nestholte: 16 cm.

Vliegkat: 6 cm.

De eigenlijke bodem van het nest is spits-ovaal uitgehakt, zooals door VON BERLEPSCH werd voorgeschreven.

Het betreffende paartje heeft in deze holte gebroed van de 6e, 7e, of 8e Juli tot 2 Augustus 1939. Broedtijd dus 23-24 dagen. Het legsel bestond uit 4 eieren, maar slechts één jong heeft het zoover weten te brengen dat 't het nest kon verlaten. Aangezien de boom met het nestkastje tegen de schutting tusschen mijn tuin en den kampongweg aan stond, en zoowel de ouders, als de jongen dikwijls zéér luidruchtig waren, verdenk ik er de kampong-bevolking van dat zij 's nachts het nest verstoord en de jongen er uit gehaald hebben.

Het voederen had plaats van 2 Aug. tot 5 Sept., zoodat de verzorging van de jongen 35-36 dagen in beslag heeft genomen. Op den 5den September vloog het eenige jong uit.

De volgende eerste paring werd door mij waargenomen op 13 Sept., daarna heb ik dit nog herhaaldelijk gezien. Van 21 tot en met 24 Sept. werden 3 eieren gelegd. Op den 9den October was het merkwaardig genoeg plotseling afgeloopen met het broeden: de eieren werden aan hun lot overgelaten. Toen ik deze tenslotte uit het nest verwijderde en onderzocht, bleken de embryonen nog verscheidene dagen geleefd te hebben.

Ik schrijf het ongelukkig lot van dit tweede legsel eveneens toe aan verstoring door de inlandsche bewoners uit mijn buurt.

Pagaden-Baroe (Krawang).

AUG SPENNEMANN.

Naschrift. — De heer SPENNEMANN zond ons, tegelijk met bovenstaande mededeeling, een doos met voedselresten uit het nestkastje toe, met het verzoek deze eens te onderzoeken. Hieronder volgt een opgave van den inhoud, voorzoover deze nog duidelijk herkenbaar was.

Bestanddeelen: beentjes van niet nader te determineeren reptielen en amphiënen (zeer groot aantal), waarbij vele schedelresten van kleine reptielen (waarschijnlijk *Mabuia* of *Lygosoma* spec.); hierbij 1 kikker- of paddenschedel en 1 kop van *Mabuia multifasciata* (det. Dr J. K. DE JONG). Voorts resten van krabben (enkele), eenige sprinkhanen (*Acrididae*), 1 veenmol (*Gryllotalpa*) en een aantal keverresten (2 soorten *Tenebrionidae* en? klappertor, *Oryctes* spec.).

Red.

MEDEDEELING VAN HET HOOFDBESTUUR

De **Algemeene Vergadering** zal gehouden worden op **Zaterdag 20 April** in het Gebouw van de Loge St Jan, Logeweg 27, te **Bandoeng**, 's avonds omstreeks 9 uur.

In aansluiting aan de Vergadering zal op **Zondag 21 April** een **excursie** worden georganiseerd naar Artjamanik. Per auto wordt gereden van Bandoeng via Lembang, Maribaia en Tjibodas naar de Ond. G. Kasoer. Onderweg fraai uitzicht op den Lembang breukrand. Van G. Kasoer de G. Poeloeari beklimmen (1 uur), waarna door mooi bosch afdalen naar Artjamanik; onderweg vele fraaie uitzichten. Te Artjamanik wandeling door Pinus en Acacia aanplanten van het Boschwezen (w.s. onder leiding van den Opperhoutvester Ir D. A. FERNANDES). Van Artjamanik per auto terug naar Bandoeng. Totale duur wandeling 2 ½ uur. Kosten w.s. f 3.— p.p. Deelnemers gelieven zich uiterlijk Vrijdag 19 April op te geven bij den heer CH. HERMANS, Riouwstraat 118, Bandoeng.

RECTIFICATIE

Tot haar schrik bemerkte de Redactie, dat het uitvoerige artikel in de vorige aflevering van ons tijdschrift „Botanische aantekeningen van de Kleine Soenda Eilanden (VIII), De Batoer op Bali” door een *lapsus* niet onderteekend is geworden. Wij hopen dat ook de niet-„scherpzinnige lezer” spoedig uitgevonden zal hebben, dat dit artikel door onzen medewerker Ir C. N. A. DE VOOGD werd geschreven, van wiens hand ook de voorgaande artikels dezer serie in De Tropische Natuur verschenen zijn.